

A GEMMA Szociális Szolgáltató Központ-Fejlesztő Iskola bemutatása

Intézményünk 2010. szeptember 1-jén nyitotta meg kapuit, ezzel biztosítva 12 súlyosan és halmozottan sérült diák számára az oktatást.

A súlyosan és halmozottan sérült tanulók esetében a **fejlesztő iskola** hivatott arra, hogy az állapotukból adódó szükségleteiket ellássa – gondozási feladatok pl. pelenkázás, etetés stb. – ugyanakkor a komplex fejlesztésüket is biztosítsa.

A fejlesztő iskola ideális lehetőség azoknak a diákoknak, akik állapotuk súlyossága miatt nem integrálhatóak az általános, illetve középiskolákba. Ma már ők is tankötelesek, nem képzési kötelezettek. 6 évesen megkezdhetik tanulmányaikat, és 23 éves korukig lehetnek a nappali oktatás résztvevői a fejlesztő iskolában.

Milyen is a fejlesztő iskola?

A fejlesztő iskolában 6 fős csoportokban történik a csoportos, valamint az egyéni, értelmi és mozgásfejlesztés. A jogszabály által előírt személyi feltétel csoportonként 1,5 fő gyógy-pedagógus, konduktor (esetleg gyógytornász), 1 fő gyógy-pedagógiai asszisztens, 1 fő szociális gondozó és ápoló, 1 fő gyermekápoló. Eszményi ez a szakemberlétszám, fantasztikusan jól megvalósítható így a differenciált fejlesztés, az egyéni, minden igényt kielégítő bánásmód. Nap mint nap tapasztaljuk a gyerekek fejlődésén (legszembevetőbb a szociális készségek pozitív változása) hogy egy igazán jól átgondolt, rájuk szabott ellátási formát sikerült a fejlesztő iskola kitalálnak megalkotniuk.

Kitérő az anyagiakra: Sajnos havonta tapasztaljuk a negatív vonzatát is a „nagy” dolgozó létszámnak, mert az állami normatívából teljesen kivitelezhetetlen a bérek kifizetése, ugyanakkor még a rezsiköltségre és az eszközökre is forrást kell találni.

Az éves normatív támogatás a fejlesztő iskolába járó diák után kb. 500.000.-Ft/fő/év. A csoportlétszám maximum 6 fő lehet (6x500.000.-Ft=3 millió/év:12 hó= 250.000.-/hó: 5 fő dolgozó= 50.000.-Ft bruttó havi fizetés diplomás, szakképzett embereknek.) Az állam ennyire értékeli a súlyosan halmozottan sérült gyerekeket oktatók, gondozók egyáltalán nem könnyű munkáját. És a rezsiköltséget már felejtjük is el.

Vajon ki gondolhatta azt, hogy ilyen finanszírozás mellett a fejlesztő iskola működőképes konstrukció? Remélhetőleg nem azzal történik majd a probléma orvoslása (jó magyar szokás szerint), hogy a szakembereket kell szélnek eresztetni, mondván, mégse kell 'ezeknek' a gyerekeknek ilyen jó ellátás, érvék be kevesebbel. Még kevesebbel?!

A normatív hozzájárulás kérdése tehát teljesen elképesztő, főként a civil szervezetek által fenntartott intézményekben.

Az oktatás heti 20 órában – nálunk 9-13 óráig – folyik az iskolai tanrendhez igazodóan. Az iskolai csoportok (osztályok) életkor és fejlettségi szint szerint differenciáltak.

A tanítás a reggelit követően, a 'reggeli körrel' indul, ahol ráhangolódik diák, tanár az aznapi feladatokra, és lehetőség nyílik az előző alkalom óta eltelt idő alatt történtek ki-, illetve megbeszélésére. A nem beszélő gyerekeknél AAK (alternatív augmentatív kommunikáció/nem beszéden alapuló kommunikáció) alkalmazásával történik a kommunikáció. Majd következik az órarend szerinti foglalkozás:

<i>Reggeli kör Önkiszolgálás</i>	<i>Anyanyelv és kommunikáció</i>	<i>Mozgás- nevelés</i>	<i>Szűkebb-tágabb környezet</i>	<i>Életvitel</i>	<i>Művészetek</i>

A fejlesztés főbb területei:

- Kommunikáció és interakció fejlesztése (bazális, individuális, orientációs, augmentatív, és alternatív kommunikáció)
- Önkiszolgálás, gondozás, öltözés, étkezés, szobatisztaságra szoktatás
- Játéktevékenység fejlesztése, személyiségfejlesztés
- Bazális stimuláció: bőrérzékelés, ízlelés, szaglás, hallási figyelem
- Mozgás, egyensúlyérzék fejlesztése, tájékozódás
- Finommozgás, manipuláció
- A gyermekek bevonása a mindennapi gyakorlati tevékenységekbe

Mivel a csoporton belül is minden diák más fejlettségi szinten van, és eltérő képességekkel rendelkezik, egyéni fejlesztés is történik az órák alatt. A mozgásfejlesztés legnagyobb részét egyéni foglalkozás keretében valósul meg. Intézményünkben a mozgásfejlesztést gyógytornász végzi minden nap, de hetente két alkalommal konduktor segítségével, szakértelmét is igénybe vesszük.

Hetente egyszer kutyás terápia és lovas vagy zeneterápia is biztosítva van a gyerekeknek. Igyekszünk minél több terápiát alkalmazni, hogy minden tanuló megtalálja a számára legkedvezőbbet, legoptimálisabbat. Van snoezelen terápiás kuckóknk is. Ez a terápiás forma összesíti többek között a fény, hang, szín, esetleg aroma terápiákat, és egyéntől függően képes megnyugtani, lazítani, vagy éppen élénkíteni, stimulálni. Egy biztos, mindenkit elvárásol.

Pedagógiai tevékenységünk alapelvei (NAT) és kiemelt feladatai:

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNY, MINT KÜLÖNLEGES GONDOZÁSHOZ, REHABILITÁCIÓS CÉLÚ FOGLALKOZTATÁSHOZ VALÓ JOG

Az épen maradt és sérült funkciók korrekciós jellegű fejlesztésével a tanulókat olyan szintre juttatjuk el, mely az adottságaikhoz és korlátaikhoz mért legteljesebb habilitációt vagy rehabilitációt teszi lehetővé. Hangsúlyt fektetünk a speciális segédeszközök következetes használatára, azok elfogadtatására.

ELFOGADÓ KÖRNYEZET ELVE

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulókhöz méltó bánásmóddal közeledünk, elfogadjuk másságukat, pozitívan értékeljük önálló megnyilvánulásait, erőfeszítéseiket. A hétköznapi élet során elérhetővé tesszük számukra a lehető legnagyobb önállóságot.

Megtanítjuk a gyermekeket a saját és a többi gyermek másságának megismerésére, elfogadására, valamint törekszünk szűkebb és tágabb környezetükkel megismertetni, elfogadtatni őket.

FEJLESZTÉS-GONDOZÁS, NEVELÉS-OKTATÁS EGYSÉGÉNEK ELVE:

A súlyosan és halmozottan sérült tanulók olyan emberek, akiknél átfogó, egymást kiegészítő fejlesztéssel-gondozással, neveléssel-oktatással habilitációs/rehabilitációs tevékenységgel kell az adottságaikhoz és korlátaikhoz képest, életminőségükben a lehető legteljesebb javulást elérnünk.

KOMPLEXITÁS ELVE

A súlyos és a halmozott fogyatékoság sajátos megjelenése indokolja a fejlesztés komplexitását, amely a mozgásnevelés, kommunikáció, megismerő funkciók, személyiségfejlesztés, munkatevékenység együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazását öleli fel.

INDIVIDUALIZÁCIÓ, EGYÉNI DIFFERENCIÁLT BÁNÁSMÓD ELVE:

A nevelés-oktatás, fejlesztések során mindig az egész személyiséget vesszük figyelembe, ezért fontos az egyéni odafordulás. A gyermeket mint individuumot tekintjük, elfogadva, nem előtérbe helyezve sérülését. A tanulók különböző adottságai miatt nagymértékű a differenciálás, amely főként azonos típusú feladatokon belül, az elvégzett munka mennyiségében, minőségi szintjében és a segítségnyújtás mértékében nyilvánul meg.

VISZONYLAGOS ÖNÁLLÓSÁG KIALAKÍTÁSÁNAK ELVE:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermeknek és fiatalnak megvan a lehetősége, hogy szükségleteit, saját akaratát, elhatározását átélhesse, s amennyiben lehetséges, meg is valósítsa. Kiemelkedő szerep jut a pedagógus, gyermekfelügyelő, személyi segítő éberségének, érzékenységének, hogy az önállóság megvalósulhasson.

INTERAKCIÓ ÉS KOMMUNIKÁCIÓ ELVE:

Az interakció és kommunikáció legfontosabb jellemzője a kölcsönösség.

Testközelbe kell kerülnünk, a világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit testi kontaktuson keresztül kell közvetítenünk.

Olyan kommunikációs stratégiákat kell kialakítanunk, melyben létrejöhet a kölcsönös megértés, azaz szavak nélkül is értelmeznünk kell tudni a gyermek, a fiatal testnyelvének preverbálisan közvetített üzeneteit, s adekvátan kell azokra válaszolnunk.

PREVENCIÓ ÉS REHABILITÁCIÓ ELVE:

A fejlesztő iskolai munka során a nevelő-oktató, fejlesztő tevékenységünket áthatja a prevenció, (re)habilitációs, terápiás szemlélet.

KOMPENZÁCIÓ ÉS KORREKCIÓ ELVE:

Kompenzációs és korrekciós eljárásokat alkalmazunk a kívánt funkciók eléréséhez, megtartásához.

KOOPERÁCIÓ ELVE:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók esetében minden probléma megoldásához együttműködés szükséges, ez azt jelenti, hogy a szakemberek a tanulókkal együtt vesznek részt a tanulási-tanítási folyamatok eseményeiben.

Egy tevékenységi folyamat akkor nevezhető kooperatívnak, ha a résztvevő partnerek egy előre közösen kitűzött cél érdekében, cselekvésük tervezését és kivitelezését egymástól függően és egymáshoz viszonyítva koordinálják.

A kooperáció elve vonatkozik ezen felül a különböző szakterületek szoros együttműködésére, valamint a gyermekekkel (fiatalokkal) foglalkozó valamennyi személy folyamatos információ és tapasztalatcseréjére (szülők, pedagógusok, fejlesztő-gondozónok, gyógypedagógiai asszisztensek, szakorvosok, segítőik).

A NORMALIZÁCIÓ ÉS PARTICIPÁCIÓ ELVE:

A normalizáció és participáció elve alapján a képességekhez mért lehető legjobb szintű társadalmi beilleszkedést érjük el, s ehhez nem a fogyatékos személy hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, részt vehessen a társadalom életében.

A fejlesztő iskola abszolút gyermekközpontú oktatási forma, hiszen a gyermekközpontúság azt a törekvést jelenti, hogy megpróbáljuk megismerni a gyereket fiziológiai, orvosi, pszichológiai, etnográfiai, antropológiai, valamint más egyéb szempontból, és elfogadtatni különbözőségüket a társadalommal. Persze itt felmerül a szegregáció és az integráció kérdése, mely örök vitatéma. A fejlesztő iskolai oktatás is beépíthető idővel a közoktatásba, ahogy a megfelelő körülményeket tudja egy iskola biztosítani – pelenkázó helyiség, külön kis konyharész az ételek turmixolásához, összeállításához, speciális mozgásfejlesztő eszközök, terápiás helyiségek és eszközök –, de ott is csak külön csoportban tartom megvalósíthatónak az oktatásukat. Azt gondolom, hogy az integrációnak is megvannak a határai, és bizonyos mértékű szegregáció még nem feltétlenül az ördög

maga. Egy súlyosan és halmozottan sérült gyermek – aki esetleg nem lát, önálló helyváltoztatásra képtelen, értelmileg közepes vagy súlyos fokban sérült, beszédképtelen, vagy csak nagyon nehezen képes néhány hang képzésére, pelenkázni kell, koordinálatlan a végtag mozgása, etetni kell – integrálása egy általános iskolába, rendkívüli feladatot róna az intézményre.

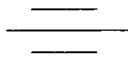
Ami fontos, hogy ne legyenek a sérült gyerekek negatívan megkülönböztetve ép társaiktól, csak a pozitív diszkrimináció engedhető meg esetükben, bizonyos mértékben. De ez nem helyfüggő! Egy halmozottan sérült gyermek szegregálódhat integrált intézményben is, és a fejlesztő iskola is képes arra, hogy elősegítse a sérültek elfogadását, részvételét a társadalomban. Nyitottnak kell lennie az intézménynek, és egy kis kezdeményezőkézség sem árt. Lehet közös rendezvényeket szervezni ép iskolákkal, aktívan részt venni e helyi közösség életében, legyen az falu vagy város.

Az egyéni, személyreszabott fejlesztés, gondozás, az empátiás képesség, elfogadás és a megfelelő érzelmi muníció – érzelmi intelligencia – az, ami nélkülözhetetlen a fogyatékkal élő gyermekekkel való foglalkozás során. Mindezek a gyógypedagógusok, és a nevelő-oktató munkát segítő alapvető eszközei, hiszen így tudnak élni az érzelmi befolyás lehetőségével. A súlyosan sérült gyerekek lehet, hogy nem tudnak soha olvasni, bonyolultabb matematikai műveleteket megoldani, de nevetni és sírni a legsérültebb gyerek is tud, érzelmeket élnek át, és közölnek velünk. Alapvető cél – leegyszerűsítve –, hogy a kisdíákok többet nevéssenek, mint sírjanak, mert azon túl, hogy minden gyermek boldog gyerekkort kell, hogy megéljen/átéljen, az értelmi fejlesztésük is hatékonyabb, sőt csak akkor hatékony, ha jól érzik magukat. Nyilván ez mindannyiunkra igaz, csak rájuk még fokozottabban. A pszichológiából ismert az „állapotfüggő tanulás” fogalma. Jobban emlékezünk valamire akkor, ha a hangulatunk hasonló a felidőzés során, mint az ismeretek elsajátításakor. Kutatások igazolták, hogy jó hangulatban fogékonyabbak vagyunk például a segítségnyújtásra is.

Itt megemlíteném az iskolát, mint munkahelyet, kiemelve a munkahelyi légkör fontosságát is. Ahhoz, hogy türelemmel, megértéssel tudjunk fordulni a sérült emberek, különösen gyerekek felé, elengedhetetlen az oldott, kellemes hangulat, légkör. Hosszú távon pedig csakis humorral, jókedvvel (természetesen a szakmai tudás mellett) végezhető érdemi munka, és őrizhető meg a dolgozók lelki harmóniája is.

IRODALOM

1. GEMMA Szociális Szolgáltató Központ-Fejlesztő Iskola: Pedagógiai Program 2010.
2. Kiss Zsuzsanna: Gyermekközpontúság a magyar oktatási rendszerben, Szeged 2005., szakdolgozat

PÁRIZSNÉ KISS VIRÁG

tanító

Dózsa György Általános Iskola

Kiszombor

Projektnap, avagy fő az egészség

Minden évben szervezünk olyan programokat iskolánkban, amelyeken nemcsak tanulóink, hanem szüleik is részt vehetnek. Az idén március 19-én rendeztük meg az egészséges életmód téma köré alakított úgynevezett egészségnapot. (Ez az esemény szombatra esett, min-